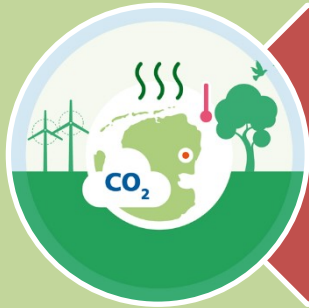

NIEUWSBRIEF PROGRAMMA DUURZAAMHEID ENERGIE EN KLIMAAT

Het Programma Duurzaamheid, Energie en Klimaat, kortweg Programma DEK, is volop in ontwikkeling.
Ben je nieuwsgierig wat wij allemaal doen? Lees dan verder!

INHOUDSOPGAVE:

1.	We hebben minder energie verbruikt	Pagina 2
2.	Verduurzaming van de Warmwatervoorziening in het Gemeentehuis	Pagina 4
3.	Initiatief vanuit Pure Energie voor windpark nabij N34	Pagina 5
4.	Waslijnen verhangen	Pagina 6
5.	Value Factory Ventures neemt belang in FC-i	Pagina 7
6.	NL-D samenwerking op het gebied van bio-circulaire plastics	Pagina 8
7.	Nieuws van de Industrietafel Emmen e.o.	Pagina 9
8.	Bijeenkomst UP's Warmtetransitie dorpen en wijken met EOP's	Pagina 11
9.	Uitbreiding netinfrastructuur	Pagina 12
10.	Prestatieafspraken 2024	Pagina 13

We hebben minder energie verbruikt

Net als iedereen willen we als gemeente ook een bijdrage doen aan een duurzame toekomst. Daarom heeft de werkgroep 'Energiebesparing door gedrag' het afgelopen jaar verschillende dingen gedaan zodat we ook in het gemeentehuis energie gingen besparen. We wilden graag een energiebesparing van 20% op het eigen verbruik.

De basis op orde

Als eerste zijn we aangesloten op een nieuw energiemonitoringsysteem. Met dit systeem kunnen we het energieverbruik van al onze gebouwen nauwkeurig monitoren en hierop te sturen. Meten is weten. Daarnaast hebben we het zogeheten Gebouw Beheer Systeem (GBS) geoptimaliseerd. We hebben gekeken naar openingstijden, bezettingsgraad en energieverbruik en alles optimaal op elkaar afgestemd. Aan verschillende collega's hebben we gevraagd om mee te helpen door op vooraf vastgestelde momenten de temperatuur op de vlek door te geven. Hiervoor hebben we thermometers uitgedeeld. Door op hetzelfde moment deze feedback te krijgen van verschillende plekken in het gemeentehuis, kunnen we het GBS beter instellen. Hier gaan we ook in 2024 mee door.

Verwarming lager of uit gezet

Met een goed werkend GBS hebben we gekeken waar we de meeste winst konden behalen. Het verwarmen van het gemeentehuis kost het meeste energie. Door de verwarming dus lager te zetten, kunnen we flink energie besparen. De minimumtemperatuur tijdens openingstijden hebben we teruggebracht naar 20 graden. Buiten deze uren was dat 17 graden. In de zomermaanden hebben we de verwarmingsinstallaties van het gemeentehuis en de locatie Handelsweg zelfs uitgeschakeld. Dit zorgde meteen voor een aanzienlijke besparing van zo'n € 50.000,-! Daarnaast hebben we de verlichting vervangen door ledlampen en zijn onlangs de 15-jaar oude koelkasten in de pantry's vervangen door energiezuinige modellen. En als de gebouwen dicht zijn, blijft alleen de noodverlichting branden.

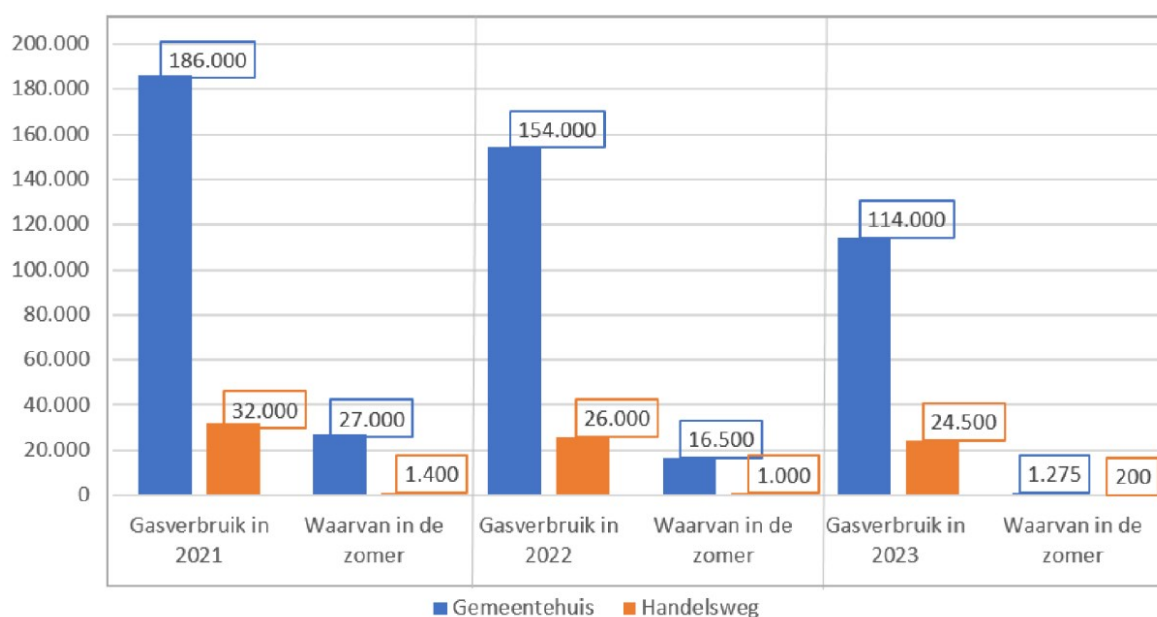
Resultaten in cijfers

De resultaten van deze maatregelen zijn fors. Het gasverbruik is in 2023 met 23% gedaald ten opzichte van 2022. En het elektriciteitsverbruik is in dezelfde periode met 5% gedaald, ondanks dat we meer oplaadbare dienstauto's hebben gekregen. Hiermee hebben we onze doelstelling dus behaald! Maar het smaakt ook naar meer.

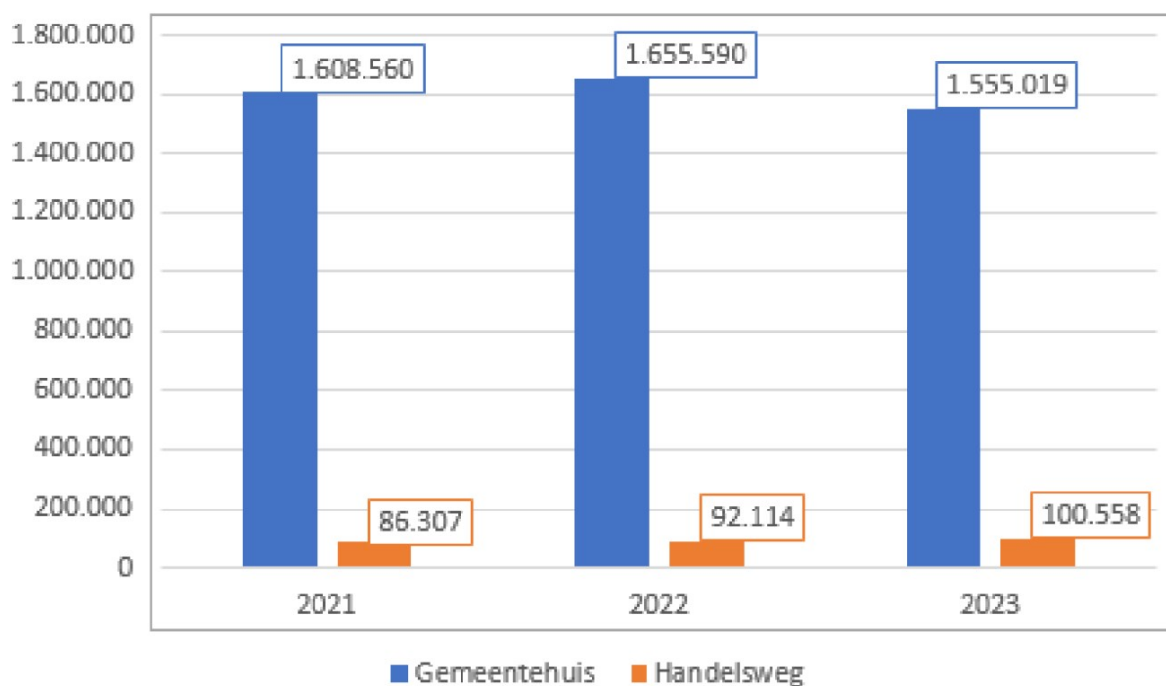
Toekomstige stappen

We gaan sowieso door met bovenstaande maatregelen en kijken waar we nog meer kunnen besparen. Zo onderzoeken we of we het gemeentehuis kunnen aansluiten op een warmtenet, waardoor het volledig gasloos kan worden. Dit zou een aanzienlijke stap voorwaarts zijn in de richting van duurzaamheid. Daarnaast staat er voor dit jaar een pilot gepland met AIMZ. Dit klimaatsysteem maakt gebruik van AI, zodat het systeem zelf de meest optimale situatie kan instellen. minder weergeven.

Gasverbruik 2021, 2022 en 2023 in m3

Elektraverbruik 2021, 2022 en 2023 in kWh

Verduurzaming van de Warmwatervoorziening in het Gemeentehuis

De komende periode gaan we verder met het verduurzamen van het gemeentehuis. De warmwatervoorziening voor de douches in het gemeentehuis wordt vernieuwd en voorzien van een Nestore warmteaccu. Deze innovatie stelt ons in staat om efficiënter en milieuvriendelijker om te gaan met energie.

Wat is een Nestore warmteaccu?

De Nestore warmteaccu is een geavanceerd systeem dat (proces)water kan verwarmen tot wel 110 graden Celsius. Dit gebeurt vooral op momenten dat er een overvloed aan elektriciteit beschikbaar is, zoals tijdens zonnige uren wanneer zonnepanelen veel energie opwekken. Door gebruik te maken van deze goedkope zonuren, kunnen we op een slimme manier energie opslaan en benutten.

Voordelen van de Nestore warmteaccu

1. Ontlasting van het elektriciteitsnet: Door water te verwarmen wanneer er veel zonne-energie beschikbaar is, helpen we het elektriciteitsnet te balanceren en overbelasting te voorkomen.
2. Kostenbesparing: De opgewekte zonne-energie is praktisch gratis, waardoor we aanzienlijk besparen op onze energiekosten voor het verwarmen van water.
3. Reductie van gasverbruik: Doordat we minder afhankelijk zijn van gas voor het verwarmen van water, verlagen we ons gasverbruik aanzienlijk. Dit is niet alleen goed voor onze portemonnee, maar ook voor het milieu.

Implementatie en Verwachtingen

De implementatie van de Nestore warmteaccu zal de komende maanden plaatsvinden. Tijdens deze periode kunnen er korte onderbrekingen zijn in de beschikbaarheid van de douches. We doen er alles aan om eventuele overlast tot een minimum te beperken en collega's tijdig te informeren over de voortgang van de werkzaamheden.

Initiatief vanuit Pure Energie voor windpark nabij N34

De raad besloot in april om de locatie Zwartenbergerweg voorlopig in de ijskast te zetten en in plaats daarvan meer in te zetten op grootschalige zon-op-dak. De omgeving N34 blijft ondertussen volop in beeld als aangewezen locatie voor windenergie.

Initiatiefnemer Pure Energie heeft een concreet plan voor een windpark op de locatie N34. Het gaat om vijf windmolens met een tiphoogte van 150 meter en een plaatsingsduur van 16 jaar. Op 4 juni zijn omwonenden binnen 2000 meter bijgepraat, op initiatief van de omwonenden in Gebiedsplatform N34. Shell heeft zich teruggetrokken. Shell zou hoogstens één windmolen kunnen realiseren en dat bleek voor hen onvoldoende interessant.

Pure Energie werkt zijn plan nu verder uit. De gemeente bereidt zich ondertussen voor op een vergunningsprocedure met ProjectMER die naar verwachting in de 2e helft van 2024 kan starten. Omwonenden vanuit het Gebiedsplatform doen op dit moment navraag bij omwonenden in hoeverre er voldoende belangstelling is om financieel mee te participeren. Tot slot bereiden omwonenden, Pure Energie en de gemeente via Gebiedsplatform N34 gebiedsafspraken voor. Deze afspraken worden uiteindelijk via een breed gebiedsproces met alle geïnteresseerde omwonenden bekrachtigd.

Voor de bouw van een windpark is een aansluiting op het stroomnet nodig. Tennet en Enexis werken hier hard aan, onder andere via het nieuwe hoogspanningsstation Boerdijk nabij Veenoord.

Waslijnen verhangen

Nabij de autoweg Emmen-Ter Apel staat de iconische hoogspanningsmast 92. Daarvan is er maar eentje in Nederland, volgens de enthousiastelingen achter de website www.hoogspanningsnet.com. Maar deze mast gaat op de schop. De onderste hoogspanningslijnen worden letterlijk wat anders opgehangen. De raad stelde hiervoor in april een nieuw bestemmingsplan vast, gelijktijdig met ene ander bestemmingsplan voor de versterking van het nabijgelegen trafo- en schakelstation Emmen, Weerdinge. Daarmee krijgt de nieuwe inrichting van het stroomnet in Drenthe en omstreken letterlijk vorm.

Wil je trouwens meer weten over ons hoogspanningsnet, volg dan eens de korte online St(r)oomcursus voor Beginners die zij aanbieden.

Value Factory Ventures neemt belang in FC-i

FC-i (First Circulair insulation) in Veenoord heeft in een aantal investeringsrondes ruim €6,5 miljoen opgehaald voor de ontwikkeling en productie van circulair en biologisch isolatiemateriaal voor de bouwsector. De investeerders in de laatste financieringsronde zijn Value Factory Ventures en 'angel' investeerders, nadat FC-i in eerdere rondes al extra financiering had aangetrokken van Rabobank en een aantal subsidieverstrekters.

Het nieuwe kapitaal zal benut worden voor het commercieel opstarten van de productie. Deze ronde zal gevolgd worden door een aantal grotere investeringsrondes in de nabije toekomst ten behoeve van het opschalen van de productie. Dat proces zal worden geleid door Value Factory Ventures.

FC-i in Veenoord is een fabrikant van biologisch en circulair isolatiemateriaal – een doorbraak op het gebied van 100% natuurlijk isolatiemateriaal. Op basis van reststromen uit bos- en natuurbeheer worden met schimmels (mycelium) isolatieplaten gemaakt. In een latere fase zullen ook miscanthusvezels en reststromen uit de voedselketen worden verwerkt. Dit gebeurt tijdens het gepatenteerde productieproces door de natuurlijke werking van mycelium in de productielijn van FC-i in.

De bouwmaterialen zijn hard en het meest duurzame dat tot nu toe in de markt beschikbaar is. Het bio-composiet is mede daardoor onder meer uitermate geschikt als dakisolatie. Het vervangt niet-duurzaam isolatiemateriaal, zoals PUR, PIR, EPS en steenwol. Bovendien is het 100% circulair; na de levensduur van een pand neemt FC-i het isolatiemateriaal retour voor hergebruik.

Peter Kleijwegt, founding partner Value Factory Ventures: *"In de markt is een grote behoefte aan duurzame alternatieven voor isolatiemateriaal, en FC-i biedt een doorbraak op dit gebied. Dit bedrijf past uitstekend in ons portfolio van agrifood en biobased bedrijven, en we zien ook mooie synergiemogelijkheden om deze bedrijven aan elkaar te verbinden waardoor we nog meer impact kunnen maken."*

Peter Wolf, co-founder FC-i: *"We zijn erg blij met de investering en de actieve rol die Value Factory Ventures binnen ons bedrijf zal gaan vervullen. Samen kunnen we een gamechanger zijn voor de bouw, en grote stappen zetten richting de EU-klimaatdoelstelling van 2050."*

NL-D samenwerking op het gebied van bio-circulaire plastics

Samen met het Rijnlandinstituut heeft gemeente Emmen eind juni een Interreg aanvraag ingediend. Deze KPF-aanvraag is opgezet door 3N institut (Werlte) en bureau Ecoras en is bedoeld om met stakeholders een gezamenlijke, breed gedragen roadmap van ongeveer 30 pagina's te ontwikkelen, over de strategische samenwerking op het gebied van bio-circulaire plastics tot 2030 en de periode daarna, inclusief concrete stappen van regionale MKB's. Door een gezamenlijke routekaart te creëren, kunnen strategische doelen worden gesteld en de weg naar een duurzame toekomst worden uitgestippeld. Dit helpt middelen en inspanningen te coördineren, waardoor de impact van gezamenlijke acties wordt gemaximaliseerd.

Kunststoffen worden nu nog vrijwel volledig uit aardolie gemaakt en zijn niet of slecht afbreekbaar. Daarbij dragen ze substantieel bij aan de klimaat-, milieu- en gezondheidsproblematiek. De productie van kunststoffen moet daarom zo snel mogelijk een transitie ondergaan van vrijwel volledig fossiel en lineair naar hernieuwbare grondstoffen en circulair. Zeker omdat de verwachting is dat in 2050 de vraag naar kunststoffen 3 tot 4 keer groter is in vergelijking met 2018. Noord-Nederland heeft de competenties, kennis en kunde om deze transitie van fossiel naar bio-circulaire grondstoffen aan te gaan, door onderdeel te zijn van 1 van de 5 chemieclusters, en zo 1 van de koploperregio's van Europa te worden.

Noordwest-Duitsland, met name Nedersaksen, heeft uitgebreide expertise op het gebied van hernieuwbare grondstoffen en biomassa, dankzij de omvangrijke landbouwsector. Om de bestaande Duits-Nederlandse samenwerking verder uit te breiden, bespraken een aantal regionale partijen (GWCP, het Rijnland Instituut, de Hogeschool Osnabrück, NHL Stenden en de gemeente Emmen) eerder dit jaar de mogelijkheden voor een uitgebreid, gezamenlijk, grensoverschrijdend project rond bio-circulaire grondstoffen.

Een dergelijke samenwerking biedt partijen aan beide zijden van de grens de mogelijkheid om technologische kennis uit te wisselen, hun netwerken uit te breiden en gezamenlijk innovaties te ontwikkelen. Door het uitwisselen van expertise kan het MKB aan beide zijden van de grens haar concurrentiepositie versterken, toegang krijgen tot nieuwe markten en bijdragen aan de ontwikkeling van duurzame materialen en producten. Het KPF-project biedt een platform om meerdere belanghebbenden en experts te betrekken, wat de basiskennis vergroot en de regio als koploper in de bio-circulaire plastics versterkt.

De ontwikkelde routekaart zal een solide basis voor langdurige, grensoverschrijdende samenwerking leggen en tot toekomstige projecten leiden. Hierbij zal uitdrukkelijk worden gekeken naar het Interreg-programma als een belangrijk financierings- en samenwerkingsinstrument.

Dit betreft nu een kleine aanvraag, met de bedoeling een grote aanvraag van enkele miljoenen te ontwikkelen, met als thema Bio-Circulaire Kunststoffen.

Nieuws van de Industrietafel Emmen e.o.

Begin dit jaar hebben we jullie geïnformeerd over de vorming van de Industrietafel Emmen e.o. Inmiddels zijn er nieuwe stappen gezet en krijgt de Industrietafel steeds meer vorm. In dit proces speelt gemeente Emmen een ondersteunende en verbindende rol om bij te dragen aan concrete plannen van de industrie zelf. Het doel van de Industrietafel is bij te dragen aan het terugdringen van de CO₂-uitstoot naar de niveaus die nodig zijn voor een toekomstbestendige samenleving. Daarnaast willen we door samen te werken de energie- en grondstoffentransitie in de energie-intensieve industrie in Zuidoost Drenthe mogelijk maken en versnellen.

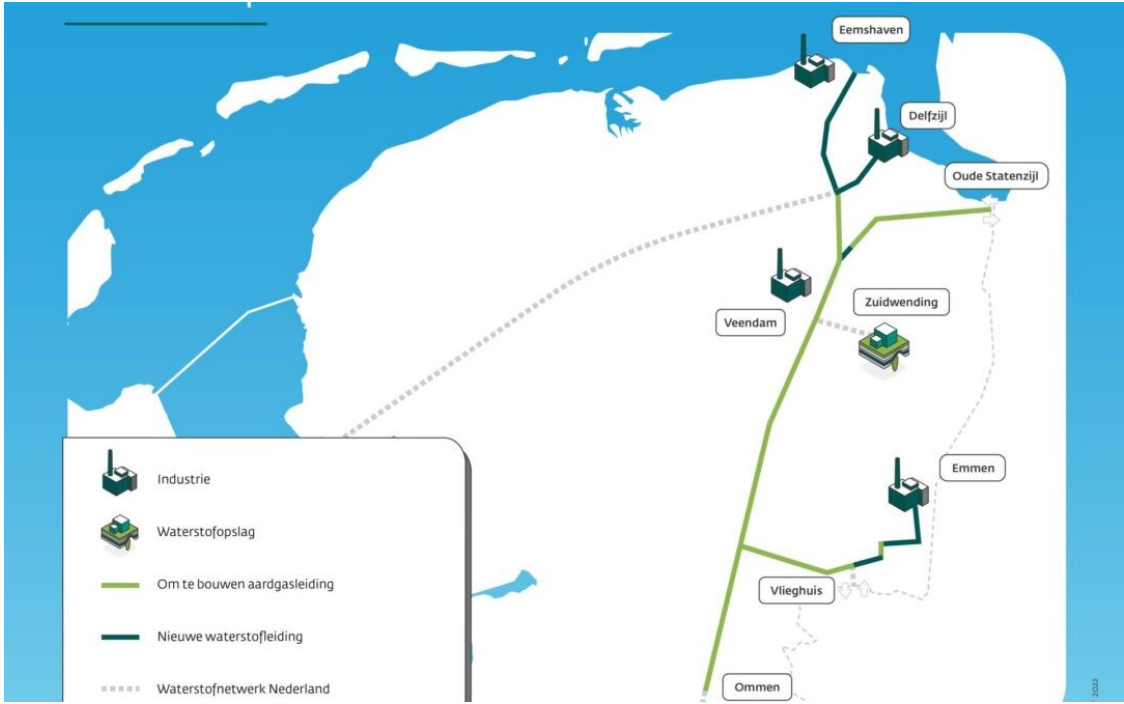
De energie-intensieve industrie is belangrijk voor de regio Emmen. Veel werkgelegenheid is direct of indirect verbonden met de aanwezigheid van industrie. Hoewel er grote stappen zijn gezet in de efficiency, gebruikt de industrie veel energie en grondstoffen in haar productieprocessen. Zo zijn bedrijven in Emmen verantwoordelijk voor bijna 70% van het totale energiegebruik in de gemeente. De productie zal schoner moeten worden door het gebruik van hernieuwbare energie en (uiteindelijk) hergebruik van grondstoffen. Hierdoor wordt de productie minder belastend voor de leefomgeving. De energie- en grondstoffentransitie zal niet alleen veel vragen van de innovatiekracht van de industrie, maar vraagt ook om grote investeringen in duurzame technologie.

Samenwerking tussen bedrijven, overheden en netwerkbedrijven is steeds meer nodig om de energie- en grondstoffentransitie te versnellen en oplossingen te bedenken voor beperkingen die worden ervaren. Enkele voorbeelden zijn netcongestie, levertijden, personeelstekorten of stikstofproblematiek. Binnen de Industrietafel Emmen e.o. zijn we aan de slag met een aantal concrete beperkingen. Hopelijk kunnen wij jullie snel informeren over concrete oplossingen.

Het GETEC-industriepark in Emmen is een mooi voorbeeld van een waardevolle industriële keten in Emmen. Bedrijven als DSM specialty polymers en Teijin Aramid produceren er diverse hoogwaardige kunststoffen en kunstvezels. De bedrijven investeren niet alleen in verduurzaming van hun producten, maar ook van hun productieprocessen. Daar horen ook duurzame en hernieuwbare energie en grondstoffen bij. Het GETEC Park Emmen is klaar voor de bijmenging van waterstof. Het utilities-bedrijf heeft de leidingen, branders en plannen voor een electrolyser. Inmiddels zijn er zelfs plannen om een test op volledig waterstof te houden. Waterstof heeft voor GETEC Park als voordeel dat het de bijproducten zuurstof en warmte ook nuttig in kan zetten. Emmen is aangesloten op de waterstof backbone van Nederland.

Industrietafel Emmen e.o. heeft ook een actieve rol in Industrietafel Noord-Nederland. De Industrietafel Noord Nederland is een samenwerking tussen bedrijven in de industriële clusters Delfzijl en Emmen en omgeving. Het partnerschap beoogt CO₂-reductie in de industrie te realiseren en de concurrentiepositie van ondernemingen in Groningen en Drenthe te versterken.

De gemeente vervult in de Industrietafel Emmen e.o. een ondersteunende rol, waarbij we voor 0,5 FTE een secretaris beschikbaar hebben gesteld, in de persoon van Ricardo Mink.

Bijeenkomst Uitvoeringsplannen Warmtetransitie dorpen en wijken met EOP's

Op 15 mei jl. hebben we met de EOP's en werkgroepleden van de startwijken als vervolg op een eerdere sessie waarin het Plan van Aanpak is besproken, verder doorgesproken over de rollen en verantwoordelijkheden van inwoners, gemeente, Erkende Overlegpartners en andere stakeholders bij het maken van de uitvoeringsplannen (UP). Een waardevolle en constructieve bijeenkomst, waarbij we terugkijken op inhoudelijk goede gesprekken.

Na een inleidend 'spel' waarbij het belang van samenwerking zichtbaar wordt, schetst wethouder Pascal Schrik de bestuurlijke context rond het maken van UP's en wat dat betekent voor de gemeentelijke rol in het proces. Hij blikt positief terug op de eerdere bijeenkomst van 2 april en benadrukt nogmaals het belang dat hij hecht aan goede samenwerking met inwoners en andere stakeholders in de dorpen en wijken en aan een brede participatie om tot gedragen UP's te komen.

Het concept Plan van Aanpak beschrijft de benodigde stappen en de wijze waarop de stuurgroep van het programma DEK bij de verschillende fases wordt meegenomen. De zorg van de EOP's dat de gemeente na het voorbereidende werk van een UP ineens iets heel anders zal kiezen wordt door de rol van de stuurgroep in het proces ondervangen. De stuurgroep kan richting geven aan de vervolgstappen van het proces en daarnaast, afhankelijk van de richting waar het naar toe gaat, ook besluiten dat college en/of raad bij de afronding van een fase moet worden betrokken. Dit zou bijvoorbeeld aan de orde kunnen zijn bij de keuze van een warmtenet voor een bepaald gebied of alternatieve oplossingen die groot (financieel) impact hebben.

Eric Snijder blikt kort terug op de vraag waarom we bij Emmerhout en Oranjedorp zijn gestart met het maken van een UP met ondersteuning van adviesbureaus. Op dat moment had de gemeente nog geen procesbegeleiders voor de UP's in dienst. Omdat Emmerhout en Oranjedorp graag wilden starten en we als gemeente daar in mee wilden denken is gekozen voor de inzet van adviesbureaus. Inmiddels hebben we als gemeente voldoende capaciteit geformeerd om de UP's zelf op te kunnen pakken. En met de ervaringen die we hebben opgedaan en de inmiddels ontstane landelijke duidelijkheid over wat er in het UP moet staan, hebben we nu heldere uitgangspunten waarmee we samen met de dorpen en wijken aan de slag gaan.

Met de EOP's staan we stil bij de participatieladder en de rol die dorpen en wijken zouden kunnen nemen. Deelnemers kunnen zich vinden in de positie op de trede "samenwerking" voor het maken van de een UP, waarbij EOP's natuurlijk ook voor een lagere trede kunnen kiezen, al naar gelang de behoefte. Feitelijk komt het er op neer dat we bij voorkeur in co-creatie tot de UP's willen komen. Verwachting is dat we het Plan van Aanpak binnenkort ter vaststelling aan het college kunnen aanbieden. Daarmee hebben we voor de startwijken en ook de dorpen en wijken die daarna komen een goede basis voor het proces rondom het opstellen van UP's.

Uitbreiding netinfrastructuur

In Emmen is het huidige netinfrastructuur niet toereikend om de energietransitie mogelijk te maken. Woningen en bedrijven nemen steeds meer elektriciteit af. Daarnaast hebben we afspraken gemaakt binnen de RES voor de opwek van elektriciteit. De netbeheerders Tennet en Enexis werken aan het uitbreiden van het hoogspanningsnetwerk. Tennet zal in de komende jaren het hoogspanningsstation Veenoord Boerdijk realiseren die toegang geeft tot het 380 kV hoogspanningsnet. Daarnaast worden ook twee 110 kV stations gerealiseerd.

Om de verhoogde elektriciteit naar de consument te kunnen brengen moeten de onderliggende netten, middenspanning en laagspanning, ook uitgebreid worden. De spanning van elektriciteit wordt via het middenspanningstation en laagspanningstations stapsgewijs omlaag gebracht van 380 kV naar 220 V.

Grote opgave voor Emmen

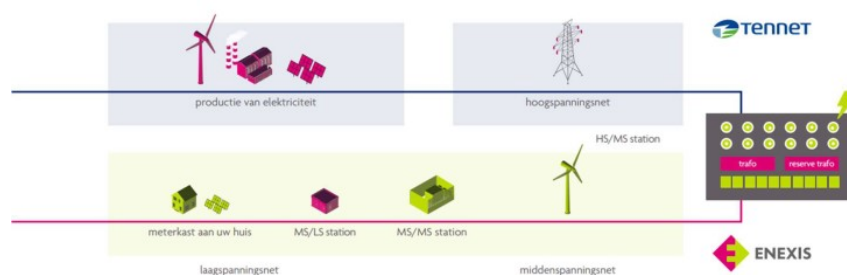
De werkvoorraad voor Emmen van de netbeheerders Tennet en Enexis bestaat voor de komende jaren uit:

- 3 hoogspanningsstations
- 10 middenspanningsstations
- 540 laagspanningsstations
- aanleg van 630 km laagspanningskabel.

De realisatie en beheer van elektrische infrastructuur is de wettelijke taak van de netbeheerder, maar de gemeente heeft ook een belangrijke rol als het om ruimtelijke inpassing van deze stations gaat.

We werken nauw samen met zowel Tennet als Enexis om geschikte locaties voor de noodzakelijke uitbreidingen te vinden. Daarnaast zijn we ook aan de slag om in de organisatie de ruimtelijke- en vergunningsprocedures zo efficiënt mogelijk te organiseren. Dit doen we door een 'curlingteam' op te richten waarin alle specialismen aanwezig zijn, die nodig zijn voor de afhandeling van aanvragen van de netbeheerders. De aanvraag kan dan in één keer besproken worden zonder op elkaar te hoeven wachten.

Schematische weergave elektriciteitsnet:

Prestatieafspraken 2024

De woningcorporaties, huurdersorganisaties en de gemeente Emmen werken samen op basis van de gezamenlijke doelstellingen in de Meerjarenaafspraken 2023-2027. Er is afgesproken dat de netto-warmtevraag omlaag gaat door woningen stapsgewijs aan te passen naar 'de standaard' of door het realiseren van labelsprongen.

De woningcorporaties werken hieraan door een no-regret toekomstbestendige aanpak tot 'de standaard' of label-A. Daarnaast is er afgesproken dat er tot 2030 1.500 bestaande sociale huurwoningen worden verduurzaamd.

De organisaties stellen op basis van de meerjarenaafspraken per jaar verdiepende prestatieafspraken op. Eén van de belangrijkste punten waar we aan gaan werken voor 2024 is de 'Verduurzaming en toekomstbestendige woningvoorraad'. Een aantal afspraken die bij dit thema gemaakt zijn:

- **Energetische verbeteringen bestaande woningvoorraad:**

De woningcorporaties zetten volop in op verduurzaming van hun bezit. De corporaties verduurzamen minimaal 483 woningen. Daarnaast worden ca. 1500 woningen voorzien van PV-panelen en worden 130 woningen waterzijdig ingeregeld.

- **Verbetering woningvoorraad particulieren:**

De gemeente heeft subsidies via de Regiodeal en het Volkshuisvestingsfonds beschikbaar gesteld voor particulieren om hun woningen te isoleren.

- **Circulair bouwen:**

De gemeente werkt samen met andere partijen aan het uitvoeren van een actie-agenda circulaire economie met daarin een focus op circulair bouwen. De corporaties worden hierop aangehaakt.

- **Uitvoering Transitievisie Warmte en Wijkuitvoeringsplannen:**

De gemeente is bezig met het proces voor de wijkuitvoeringsplannen in Emmerhout, Rietlanden, Oranjedorp, Nieuw-Dordrecht en Parc Sandur. In dorpen en wijken waar woningcorporaties bezit hebben, wordt (ook) met hen afgestemd hoe ze betrokken willen / kunnen zijn in het proces van het maken van het uitvoeringsplan.

- **Klimaatadaptatie:**

Gemeente en woningcorporaties verkennen wat er in samenwerking gedaan kan worden aan klimaatadaptatie.

Ondertekening prestatieafspraken met corporaties en huurdersorganisaties